

ΕΝΟΤΗΤΑ 35: Οι διεκδικήσεις της Ελλάδας και της Αντάντ στην Οθωμανική αυτοκρατορία (σελ. 100-101)

- Οκτώβριος 1918 → Ήττα Οθωμανικής Αυτοκρατορίας → κατάληψη τμημάτων της από Δυνάμεις της Αντάντ
- **Ο Βενιζέλος διεκδικεί** στο Συνέδριο του Παρισιού όλη την παραλιακή ζώνη της Δυτ. Μ. Ασίας (τον στηρίζουν οι Βρετανοί)
- Απρίλιος 1919 → Εντολή της Αντάντ για αποστολή ελληνικών στρατευμάτων στην περιοχή της Σμύρνης
- **2 Μαΐου 1919** → Αποβίβαση ελληνικού στρατού στη Σμύρνη και κατάληψη της γύρω περιοχής (17.000 τ. χλμ.)
- Οι Έλληνες υποδέχονται με ενθουσιασμό τον ελληνικό στρατό – Οι Τούρκοι αντιδρούν αρνητικά
- Σημειώνονται επεισόδια μικρής έκτασης με αμοιβαία ευθύνη → νεκροί και τραυματίες

ΕΝΟΤΗΤΑ 36: Ο ελληνισμός της δυτικής Μικράς Ασίας και του Πόντου (σελ. 102-103)

Ο ελληνισμός της δυτικής Μικράς Ασίας (σελ. 102)

- Μέσα 19^{ου} αιώνα: Μετανάστευση πολλών Ελλήνων στη **δυτική Μικρά Ασία** λόγω ευνοϊκών συνθηκών
- Οι μουσουλμανικοί πληθυσμοί περισσότεροι στη Μ. Ασία – οι ελληνορθόδοξες κοινότητες όχι πολυπληθείς, αλλά **πιο εύπορες, οργανωμένες και δυναμικές**
- Πληθυσμιακά οι Έλληνες υπερέχουν μόνο στη Σμύρνη (σε άλλες πόλεις αποτελούν μειονότητα)
- Κύρια ασχολία των Ελλήνων της δυτικής Μ. Ασίας: εμπόριο (ναυτιλιακές εταιρείες, εμπορικοί οίκοι, τράπεζες)
- Ευρύτερες δραστηριότητες: εκπαίδευση (π.χ. Ευαγγελική Σχολή Σμύρνης), πολιτιστικοί/αθλητικοί σύλλογοι, τυπογραφεία

Ο ελληνισμός του Πόντου (σελ. 102)

- Ακμάζουσες ελληνικές κοινότητες στη **βόρεια ακτή της Μ. Ασίας** (νότια παράλια του Εύξεινου Πόντου)
- Κύριες ασχολίες: εμπόριο, αγροτική οικονομία
- Κύρια εμπορικά-οικονομικά κέντρα: Τραπεζούντα, Σαμψούντα, Κερασούντα
- Εκπαίδευση: «Φροντιστήριον» στην Τραπεζούντα (από τα τέλη του 17^{ου} αιώνα) → κέντρο ελληνικής παιδείας

Οι διωγμοί του μικρασιατικού ελληνισμού (σελ. 102)

- 1913 κ.ε. → συστηματικοί διωγμοί των ελληνορθόδοξων πληθυσμών της οθωμανικής αυτοκρατορίας λόγω του εθνικιστικού κινήματος των **Νεότουρκων** (και λόγω γερμανικών συμφερόντων)
- Πρόφαση: οι ελληνικοί πληθυσμοί της Μ. Ασίας θέτουν σε κίνδυνο τις τουρκικές πόλεις (σε περίπτωση ελληνικής επίθεσης)
- Μέθοδος και οργάνωση των διωγμών:
  - **εκτοπισμός** στην ενδοχώρα της Μ. Ασίας 150.000 Ελλήνων
  - υποχρεωτική κατάταξη των ανδρών άνω των 45 ετών στα **τάγματα εργασίας** («Αμελέ Ταμπουρού») → **αγγαρείες** (=καταναγκαστική εργασία) σε δημόσια έργα και λατομεία κάτω από άθλιες συνθήκες
- Αποτέλεσμα: **εξόντωση** εκατοντάδων χιλιάδων Ελλήνων της δυτ. Μ. Ασίας και του Πόντου (γενοκτονία) → Παρόμοια τύχη είχαν και οι Αρμένιοι (γενοκτονία Αρμενίων)

Η κίνηση αυτονομίησης στον Πόντο (σελ. 103)

- Τέλη Α' Παγκόσμιου Πολέμου → εκδήλωση αυτονομιστικής κίνησης Ελλήνων του Πόντου → αξιοποίηση της ιδέας «της αυτοδιάθεσης των λαών»
- Ιανουάριος 1920 → ίδρυση ομόσπονδου ποντοαρμενικού κράτους με Έλληνες και Αρμένιους

- Αναγνώριση του νέου κράτους από τη Συνθήκη των Σεβρών (28/07/1920)
- Νοέμβριος 1920 → διάλυση του ποντοαρμενικού κράτους από τις δυνάμεις του Κεμάλ

ΕΝΟΤΗΤΑ 37: Το τουρκικό εθνικό κίνημα (σελ. 104)

Το ξεκίνημα του τουρκικού εθνικού κινήματος

- Ήττα Οθωμ. Αυτοκρατορίας και κατάληψη από δυνάμεις της Αντάντ → γεννιούνται αισθήματα ταπείνωσης στους τουρκικούς πληθυσμούς της αυτοκρατορίας (διαδηλώσεις / αντιδράσεις αξιωματούχων)
- Ιούνιος 1919 → Οργάνωση από τον αξιωματούχο **Μουσταφά Κεμάλ** κινήματος **αντίστασης** στα ανατολικά τμήματα της αυτοκρατορίας (μακριά από τις δυνάμεις της Αντάντ στην Κων/πολη)
- Βασικός στόχος κινήματος: μετατροπή της πολυεθνικής οθωμανικής αυτοκρατορίας σε τουρκικό εθνικό κράτος
- Ταυτόχρονα στην Κωνσταντινούπολη: ο Σουλτάνος και η Αντάντ καταδικάζουν το κίνημα του Κεμάλ ως ανταρσία

Η επικράτηση του Κεμάλ στην οθωμανική αυτοκρατορία

- Τέλη του 1919: Ο Κεμάλ ορίζει ως έδρα του κινήματος την Άγκυρα
- Ιανουάριος 1920: Εκλογές για την οθωμανική βουλή → την πλειοψηφία κερδίζουν οι κεμαλικοί
- Άνοιξη 1920: Σύγκληση στην Άγκυρα από τον Κεμάλ της Α' Μεγάλης Εθνοσυνέλευσης της Τουρκίας
- Ψήφιση νέου Συντάγματος που προβλέπει:
  - αλλαγή του ονόματος της χώρας σε «Τουρκία»
  - κατάργηση του θρησκευτικού χαρακτήρα του κράτους και θέσπιση του κοσμικού
  - άσκηση της Νομοθετικής Εξουσίας από τη Μεγάλη Εθνοσυνέλευση
- Αποτέλεσμα: ο Κεμάλ αναδεικνύεται αρχηγός του κράτους και πρωθυπουργός

Ερωτήσεις

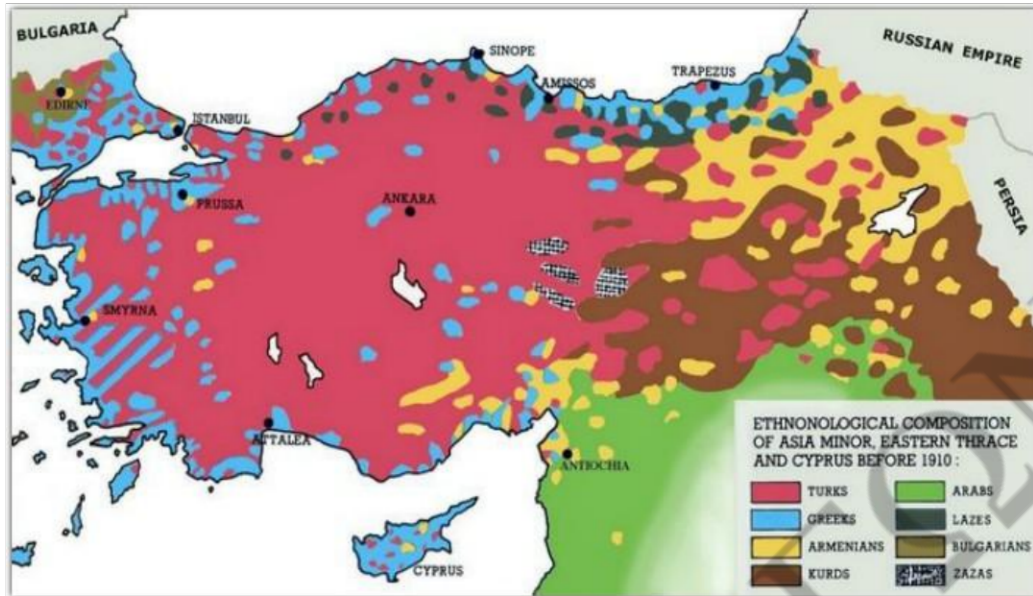
- 1) Πότε αποβιβάστηκαν ελληνικά στρατεύματα στην Μ. Ασία και ποιες αντιδράσεις υπήρξαν;
- 2) Ποιες ήταν οι εστίες του ελληνισμού στην Μ. Ασία και ποια χαρακτηριστικά είχαν;
- 3) Πότε ξεκίνησαν οι διωγμοί του μικρασιατικού ελληνισμού, ποια μορφή είχαν και ποιο αποτέλεσμα;
- 4) Τι ήταν το τουρκικό εθνικό κίνημα αντίστασης, ποιος το οργάνωσε και πώς κατάφερε να επικρατήσει στην Οθωμανική Αυτοκρατορία;

Εικόνες

Στιγμιότυπα από την πανηγυρική υποδοχή του ελληνικού στρατού στη Σμύρνη από τους Έλληνες της πόλης

Οι ελληνικοί πληθυσμοί της Μικράς Ασίας (δυτικά και βόρεια)

Χάρτης του ελληνορθόδοξου Πόντου (βόρεια ακτή Μικράς Ασίας)